Natuurwaardenonderzoek Plangebied Fred Roeskestraat

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

Beleidsteam Stad

September 2011

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies 3
2. Inleiding 4
3. Kaders 5
4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie 6
5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna 11
6. Consequenties natuurwetgeving 13
7. Kansen voor natuur 15

1. Samenvatting en conclusies

Samenvatting

Voor de ontwikkelingen, die in het bestemmingsplan voor het Fred Roeskegebied mogelijk worden gemaakt is een natuurwaardenonderzoek gedaan. Voor de sloop van een aantal gebouwen moet nader onderzoek naar vleermuizen worden gedaan. Door de aanwezigheid van goed foerageergebied en geschikte gebouwen als verblijfplaats is er een kans dat deze in het gebied verblijven. Vleermuizen zijn door Flora- en faunawet streng beschermde soorten.
Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen worden aangetroffen zijn mitigerende en compenserende maatregelen om de populatie in stand te houden nodig. Als het vleermuizenonderzoek aan de voorwaarden voldoet en de maatregelen om de populaties in stand te houden voldoende zijn wordt naar verwachting een ontheffing van de Flora- en faunawet verleend.

De voornaamste conclusies

- Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van en is tevens niet gelegen in de nabijheid van een Natura 2000-gebied, een Staatsnatuurmonument, een beschermd Natuurmonument en de Ecologische Hoofdstructuur. Negatieve effecten op deze beschermde gebieden zijn derhalve niet te verwachten.
- Een deel van het projectgebied, begraafplaats Buitenveldert, ligt in de Hoofdgroenstructuur van de Gemeente Amsterdam. Hier zijn geen ontwikkelingen voorzien; de bestaande situatie wordt in het bestemmingsplan opgenomen.
- Voor vleermuizen is in ieder geval nader onderzoek nodig naar verblijfplaatsen bij sloop van de gebouwen van de British school en naar verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes bij de kap van de bomen voor deze school en het verwijderen van de bossage aan de zuidkant van de Fred Roeskestraat. Voor deelprojecten binnen het bestemmingsplangebied, waarbij sloop aan de orde is moet tijdig nader onderzoek worden uitgevoerd. Het vleermuisonderzoek moet volgens een voorgeschreven protocol worden uitgevoerd. Er moet rekening worden gehouden meet een jaar doorlooptijd. Indien er vleermuizen worden aangetroffen zijn mitigerende maatregelen nodig om aan de Flora- en faunawet te voldoen. Verderop in de tekst staan deze beschreven.
- In het plangebied komen algemene zoogdieren (konijn, egel en bosmuis) voor. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- De broedvogels kunnen worden ontzien door rekening te houden met de broedtijd.

2. Inleiding

Het project
Het bestemmingsplan voor het plangebied Fred Roeskestraat wordt gewijzigd om nieuwbouw gekoppeld aan de Zuidas mogelijk te maken. Een deel van de bestaande bebouwing wordt gesloopt en in de nieuwbouw komen onder meer woningen, kantoren, winkels en bedrijven. Stedelijke verdichting en optimalisering grondgebruik zijn de doelstellingen.

Leeswijzer
Deze toets behandelt eerst de wettelijke en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het gebied en de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Vervolgens worden de effecten die de voorgenomen ingreep heeft op de aanwezige soorten behandeld. Daarna volgt met welke mitigerende maatregelen deze effecten beperkt kunnen worden en of er een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet nodig is.

Werkwijze
Voor dit natuurwaardenonderzoek is gebruik gemaakt van eerder verzamelde gegevens en eerder gemaakte natuurtoetsen.
Voor de Ecologische Atlas Amsterdam worden sinds 1995 gegevens verzameld van de volgende soortgroepen: zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen en krekels. Naast deze gegevens zijn de resultaten van eerdere natuurtoetsen gebruikt:

- Natuurtoets Fred Roeskestraat; 2005.
- Quick scan om de natuurtoets te actualiseren; 2008;

Het plangebied is op 15 december 2010, 19 januari 2011 en op 1 september 2011 bezocht.

Ligging van het plangebied en afbakening
Het plangebied ligt in het Stadsdeel Zuid en maakt deel uit van het plangebied Zuidas. Het ligt tussen de Amersfoortcoördinaten 118.800,483.800 en 119.500, 484.000. Het gebied wordt globaal gegrensd door

- de zuidelijke oever van het Zuideramstelkanaal;
- de westelijke en zuidelijke rand van de havenkom van het Zuideramstelkanaal;
- de zuidzijde van de RK begraafplaats Buitenveldert en
- de westzijde van de Amstelveenseweg.

Begrenzing plangebied

3. Kaders

Wettelijke kaders	
Natuurbeschermingswet (1998) - Natura-2000 (gebiedsbescherming)	Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000 Onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) zijn gebieden aangewezen die onderdeel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur, de Natura 2000 gebieden genaamd. Indien een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Indien het bestemmingsplan de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren dient er een vergunning op grond van de Nb-wet te worden aangevraagd. Natura-2000-gebieden liggen niet in de nabijheid van het plangebied. Een negatief effect valt niet te verwachten.
Flora- en faunawet en gedragscode (soortbescherming)	In april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffwet) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Ffwet bevat verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaatsen. Vrijwel altijd moet met door Flora- en faunawet beschermde soorten rekening worden gehouden.
Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk beleid)	Voor heel Nederland is zijn natuurgebieden met verbindingszones vastgelegd. Dit noemen we de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur uiteindelijk grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de EHS dient gecompenseerd te worden volgens de in de Nota Ruimte vastgelegde regels. De plannen hebben geen effect op gebieden van de EHS.
Hoofdgroenstructuur (Structuurvisie gemeentelijk beleid)	In de Structuurvisie van de gemeente Amsterdam worden een aantal groengebieden planologisch beschermd. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie (TAC) worden voorgelegd. Voor inpassingen zijn richtlijnen opgesteld.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.

4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie

Omgeving
Het plangebied maakt deel uit van de Zuidas. Stedelijke verdichting en bouw van hoge kantoorgebouwen zijn kenmerkend voor de ontwikkeling. A10, spoorbaan en metrobaan lopen dwars door het gebied. Groengebieden in de omgeving van het plangebied zijn: het Beatrixpark, het Amstelpark en het Amsterdamse bos. Deze bevinden zich op enige afstand van de Fred Roeskestraat. Aan de noordkant van het plangebied loopt het Zuideramstelkanaal.

Het plangebied
Er zijn een aantal scholen (Open Luchtschool, Geert Grooteschool, de British school en de Rietveldacademie) en aan de westkant enkele moderne kantoorpanden. Opvallend zijn de rijen hoge bomen langs het Zuideramstelkanaal, deels langs de Fred Roeskestraat en ten oosten van de British school. In het midden van het plangebied ligt een grote kavel braak. Op plaatsen waar geen bebouwing is bevindt zich tussen de begraafplaats en de Fred Roeskestraat een brede strook met bomen, waarvan een aantal begroeid zijn met klimop, en struiken. De begroeiing van de begraafplaats wordt gekenmerkt door dichte struiken en bomen, waarvan er veel in de winter groen blijven: coniferen, dichte ligusterheggen, sparren. Het is een ideaal leefgebied voor tuinvogels en een goed foerageergebied voor vleermuizen, zeker in combinatie met de sloot aan de zuidkant en de ruigte op het talud van de A10.

Zoogdieren
In het plangebied zijn sporen gezien van konijn en bosmuis. Via de A10 en de begraafplaats kunnen andere algemene zoogdieren egel, bosspitsmuis en veldmuis het plangebied bereiken. Door de open structuur van de bebouwing kunnen deze dieren in vrijwel het hele plangebied aangetroffen worden. Op de braakliggende kavel zijn enkele sporen van konijnen te zien. Op de begraafplaats zijn konijnen zichtbaar aanwezig. Konijnenholen zijn niet waargenomen.

Verblijfplaatsen van vleermuizen
Beoordeling gebouwen op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen:

- Forum
  Op de buitengevel zijn platen met siersteen aangebracht, hierachter zijn in potentie hele goede verblijfsplaatsen van vleermuizen aanwezig.

- Rietveldacademie
  Gebouw met veel glas, lijkt niet toegankelijk voor vleermuizen

- British school
  In het noordelijke gebouw zijn een paar spleten, waardoor de ruimte achter de buitenmuur bereikbaar is. Het gebouw aan de Fred Roeskestraat ziet er ongeschikt uit (golfplaten aan de buitenkant).

- Geert Grooteschool
  Een gebouw van vier lagen hoog. In de muren zitten openingen waardoor de spouw toegankelijk is.

- Openluchtschool
  Een laag gebouw, met in de voegen van de muur openingen waardoor vleermuizen in de spouw kunnen komen. Hier zijn dus zomer- en vooral winterverblijfplaatsen mogelijk.

- Olympic Plaza
  Een modern massief gebouw. Het lijkt niet erg toegankelijk voor vleermuizen, maar als er ergens een spleet is die toegang geeft tot de ruimten is het gebouw zeer geschikt als winterverblijfplaats.

- Gebouw naast ingang crematorium
  Dit gebouw aan de noordzijde van de Fred Roeskestraat wordt gebruikt als school of kinderopvang. Het staat nog niet op de luchtfoto van 2009. Het is afgewerkt met golfplaten en lijkt daardoor ongeschikt voor vleermuizen.

Beoordeling groen als foerageergebied
Voor vleermuizen is er in het plangebied goed foerageergebied: dit zijn de bomenrijen langs de straat en langs het Zuideramstelkanaal, langs de rand van begraafplaats Buitenveldert en de bomenrijen rond de sportvelden van de British school.

Foerageergebied in de directe omgeving
Ook direct buiten het plangebied bevinden zich goede foerageergebieden: het Beatrixpark en rond de Nieuwe Meer en in het Amsterdamse bos.

British school

Detail British school

Gebouw aan de zuidzijde van de Fred Roeskestraat

Het Forum

Detail van de siergevel van het Forum

De Openluchtschool

Detail muur openluchtschool met aan de bovenzijde van de foto twee openingen, waardoor vleermuizen spouwmuren kunnen bereiken

Verblijfplaatsen in bomen
Er zijn geen gaten of scheuren gezien in de bomen in het plangebied. Wel is het in alle grotere bomen in het plangebied mogelijk dat ruige en gewone dwergvleermuizen achter loszittende stukken schors wegkruipen en deze plekken als baltsplaatsen gebruiken.

Onderzoek naar vleermuizen
De aanwezigheid van vleermuizen is alleen vast te stellen door gespecialiseerd onderzoek met batdetectoren in het gedeelte van het seizoen dat vleermuizen actief zijn. Door de Gegevensautoriteit Natuur is een protocol vastgesteld waaraan een vleermuisonderzoek in het kader van de Flora- en faunawet moet voldoen. Het aantal malen dat er waargenomen moet worden is afhankelijk van de te verwachten soorten en het te verwachten gebruik. Op deze plaats in de stad wordt in ieder geval de gewone dwergvleermuis verwacht (zomer- en winterverblijfplaats). De ruige dwergvleermuis voorkomen en is vooral in het najaar en in de winter aanwezig.

<u>Broedvogels</u>
Bij een stadsbrede inventarisatie van huismussen zijn er geen kolonies huismussen in het plangebied aangetroffen. Het onderzoek naar huismussen is in 2005 en 2006 uitgevoerd. In de bossages van de plantsoenen kunnen merel, zanglijster, heggenmus en winterkoning broeden. De dicht begroeide delen zijn ook geschikt voor fitis en tjiftjaf. In de bomen kunnen eksters, kraaien en houtduiven nestelen. Kraaien zitten vooral in de hogere bomen. Een nest van een kraai of ekster kan door een roofvogel (bijvoorbeeld een sperwer) worden overgenomen. In de bomen in het plangebied zijn in 2010 op een aantal plaatsen nesten gezien.

Nesten in bomen december 2010
*Bij **A** zat een stel eksters rond*
***B** is vermoedelijk een nest van een houtduif*
*Bij **C** zaten zwarte kraaien, vermoedelijk twee nesten*
*Bij **D** zijn meerdere nestkasten aan bomen opgehangen*

Amfibieën en vissen

Vissen en amfibieën hebben geschikt water in de sloot rondom begraafplaats Buitenveldert. In de sloot komt andere de kroeskarper voor, een vissoort van de Rode lijst.

Flora

Beschermde planten zijn niet te verwachten.

Ecologische verbindingen

Langs de taluds van de A10 kunnen grondgebonden dieren zich verplaatsen. De verplaatsingsmogelijkheden zijn hoofdzakelijk in oost-west-richting. Hiervoor worden de taluds en de bermen van de snelweg gebruikt. Vooral de middenberm tussen A10 en metro- en spoorlijn leent zich daartoe. Voor een groot deel van het traject geldt echter dat de middenberm moeilijk bereikbaar is. De A10 zelf, de op- en afritten en de noord-zuidlopende verkeersaders, zoals de Amstelveense weg zijn moeilijk te nemen hindernissen. Daar is over een te grote afstand onvoldoende dekking en teveel verkeer. Ecologische verbindingen in noord-zuid-richting zijn er niet. Begraafplaats Buitenveldert is een stapsteen in de verbinding. Hier kunnen dieren langer ongestoord verblijven. Via de begraafplaats kunnen dieren het plangebied bereiken.

5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna

De plannen

In het bestemmingsplan wordt nieuwbouw midden in het plangebied mogelijk gemaakt, hiervoor zal sloop van de British school moeten plaatsvinden en de hoge rij bomen aan de oostzijde van de school zal gekapt moeten worden. Op de kavel van de Rietveldacademie wordt bebouwing mogelijk gemaakt. In de groenstrook tussen de Fred Roeskestraat en de begraafplaats worden kantoren/voorzieningen mogelijk gemaakt in de vorm van paviljoens. Er zijn geen nieuwe hoge kantoorgebouwen voorzien. De hoogte is maximaal 30 meter met accenten tot 40 meter.

De effecten van de plannen op flora en fauna

Door de sloop van gebouwen kunnen er verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen. Door de kap van bomen verdwijnen er nestplaatsen van vogels en mogelijke verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Het leefgebied voor kleine zoogdieren wordt kleiner. Er zijn geen effecten op vissen en amfibieën; er zijn geen ontwikkelingen voorzien aan de waterpartijen rond de begraafplaats.

De effecten van de werkzaamheden

Door de werkzaamheden vindt er tijdelijk verontrusting plaats van soorten in de omgeving, met name van broedvogels. Bij de planning van de werkzaamheden kan rekening gehouden worden met de broedperiode van vogels, winterslaap-, baltsperiode en kraamtijd van vleermuizen. Door verder mitigerende maatregelen goed uit te voeren kan de schade aan vleermuizen beperkt blijven.

Bos en struiken tussen Fred Roeskestraat en de begraafplaats.

6. Consequenties natuurwetgeving

Gebiedsbescherming

- Het plan bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is de Botshol. Externe werking van het plan op dit Vogelrichtlijngebied is niet aannemelijk. Het plangebied ligt niet in de Provinciale Ecologische Hoofd Structuur (PEHS). Begraafplaats Buitenveldert maakt deel uit van de Hoofdgroenstructuur van de gemeente Amsterdam. Hier zijn geen ontwikkelingen voorzien en wordt de bestaande situatie in het bestemmingsplan opgenomen.

Ligging van Natura 2000-gebieden

Hoofdgroenstructuur structuurvisie 2011

Soortbescherming, ontheffing Flora- en faunawet

Beschermde soorten

Vleermuizen

In het plangebied moet er rekening mee gehouden worden dat de volgende vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen voorkomen:

- zomerverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis;
- winterverblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis in gebouwen;
- kraamkolonies van gewone dwergvleermuizen in gebouwen;
- baltsplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis in gebouwen;
- baltsplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis in bomen;
- foerageergebied en vliegroutes voor gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Bij sloop- en nieuwbouwplannen voor deelprojecten is gespecialiseerd onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk. Hierbij moet het vleermuizenprotocol worden gevolgd. In de praktijk zal dit betekenen dat er minimaal zes keer per seizoen (van april tot half oktober) in de late avond of vroege ochtend onderzoek zal moeten worden gedaan. Hoe het vleermuizenprotocol moet worden toegepast is te vinden op:
http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/17502_vleermuisprotocol-versie-30-maart-2011.aspx
Vleermuizen worden door de Flora- en faunawet zwaar beschermd. Indien uit het nader onderzoek blijkt dat er vaste verblijfplaatsen in de gebouwen aanwezig zijn moet er volgens de Flora- en faunawet gehandeld worden. In de gedragscode van de Gemeente Amsterdam staan hiervoor de richtlijnen.

Hieronder volgt wat de consequenties zouden kunnen zijn.
Bij de sloop moet er rekening gehouden worden met in het gebouw verblijvende vleermuizen. De te treffen maatregelen zijn afhankelijk van het type verblijfplaats.

- Bij de planning van de sloopwerkzaamheden moet rekening worden gehouden met kwetsbare periodes van de aangetroffen soorten, deze perioden verschillen per type verblijfplaats;
- Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen op het juiste moment (zodat vleermuizen voor de sloop kunnen wegtrekken).

Ten tweede moet worden aangetoond dat de functionaliteit van de vaste rust – en verblijfplaatsen behouden blijft. Dat kan door:

- De sloop van gebouwen met geschikte verblijfsplaatsen te faseren;
- In de nieuwbouw voorzieningen aan ter treffen waardoor vleermuizen deze gebouwen weer als verblijfplaatsen kunnen gebruiken. Dit kan door bijvoorbeeld een deel van een spouwmuur voor vleermuizen toegankelijk te maken of vleermuiskasten in te metselen;
- In de bestaande bebouwing gebouwen vervangende voorzieningen aan te brengen;
- Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte van het gebied rekening te houden met de biotoopeisen van vleermuizen door inheemse boom-, struik, en plantensoorten te gebruiken en deze af te stemmen op de voedselbehoefte, zodat er in alle seizoenen voedsel aanwezig is.

Eventuele ontheffingsaanvraag verblijfplaatsen van vleermuizen
Voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen is een ontheffing van artikel 11 van de Flora- en faunawet nodig. Omdat vleermuizen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan kan ontheffing alleen aangevraagd worden op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn. Van toepassing op dit project is alleen '*dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*'.
Bij de ontheffingsaanvraag moet aangetoond worden:

- dat er een geldig belang van toepassing is;
- dat met het treffen van mitigerende maatregelen de vleermuizen ontzien kunnen worden en
- dat er met bijvoorbeeld compenserende maatregelen voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden gecreëerd kunnen worden.

Als de maatregelen voldoende zijn dan geeft het ministerie een 'positieve afwijzing', dat wil zeggen dat de gevraagde ontheffing niet gegeven wordt, omdat deze niet nodig is.
Verwacht wordt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen met betrekking tot verblijfplaatsen van vleermuizen, zo dat de uitvoering van de plannen doorgang kan vinden

Overige broedvogels
Voor de overige broedvogels geldt dat de nesten gedurende de broedtijd beschermd zijn, maar daar buiten niet. Ontheffing voor broedende vogels wordt meestel niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen.

<u>Vrijstelling en niet-beschermd</u>
Voor de grondgebonden zoogdieren, de amfibieën en vissen in het plangebied geldt het vrijstellingsbesluit. Dat betekent dat er geen ontheffing nodig is bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor alle soorten de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen.

Ecologisch werkplan

Geadviseerd wordt om voor de aanvang van de werkzaamheden, gebruikmakend van de gedragscode van de Gemeente Amsterdam en de informatie op www.flora-fauna.amsterdam.nl, een ecologisch werkprotocol op te stellen. Hierin worden de mitigerende maatregelen beschreven. Dit plan dient op de werklocatie aanwezig te zijn en kan bij controle aan een inspecteur van de AID worden getoond. Ook kan dit plan bij de ontheffingsaanvraag gebruikt worden om aan te tonen hoe er bij de werkzaamheden met beschermde soorten omgegaan wordt.

7. Kansen voor natuur

Met het ophangen van nestkastjes voor mezen, boomkruiper, boomklever, spechten, vliegenvangers, etc. kan de broedgelegenheid worden gestimuleerd.
Groene daken en groene muren zorgen ook voor een groter aanbod van insecten en nestgelegenheid.
Ook bewoners kunnen worden gestimuleerd om natuurvriendelijke maatregelen te treffen in de vorm van het aanbieden van nestgelegenheid, gebruik van een variatie van inheemse plantensoorten en het natuurvriendelijk beheer van tuinen.

Water tussen de begraafplaats en het talud van de A10